

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Feriam Quartam Et Sequentes Post Dominicam Quartam
Quadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

FERIA QVARTA

DOMINICÆ QVARTÆ IN QVADRAGESIMA:

CONCIO PRIMA,

DE PRINCIPIO ET FINE MIRACVLI, QVOD IN
CÆCO NATO CHRISTUS FECIT: QUO IN FINE
ostenduntur plura admiranda illuminatione &
excæcatione spiritali.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à Nativitate. Ioan. 9.

IN his verbis occasionem habes miraculi valde admirabilis, illuminationis hominis cæci à nativitate: nempe quòd Iesus vidit hominem cæcum: 1. Enim quomodo fieri potuit ut miseriam viderit, & non fuerit commotus: vidit ergo & misertus est: neque enim videt ut nos videre solemus. 2. Quia vidit hominem non videntem, cum sua bona non tam sibi haberet quàm suis, solus videre noluit, & propterea illum illuminavit. 3. Cum sit oriens ex alto, ubi tenebras offendit, non potuit non illuminare. Significanter autem dicitur *præteriens*, sic enim sol terras illuminat: & de Christo dicitur quod *pertransierit benefaciendo & sanando omnes*. Ac de hac illuminatione nobis est sermo: sed ut ait Pythagoras in symbolis, de lumine nihil
Tom. III.

sine lumine dici potest, omne autem lumen à cælo, & dicitur Virgini, Tu porta lucis fulgida. AVE MARIA.

NIL rectè cognosci potest, nisi ejus scitur & principium & finis. Principium illius est mensura, nulla enim res superare causam aut originem suam potest: finis est comprehensio, nam terminus est uniuscujusque rei. Ita nemo planè cognoscere potest miraculum quod nobis proponitur in cæci nati curatione, nisi ejus originem & finem sciat. Vtrumque nobis notatur in S. Ioannis Evangelio; origo quidem in hisce verbis, *Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à nativitate*: & in istis, *Quandiu sum in mundo: finis autem in Evangelij clausulâ, in judicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident*

A

dent

2
dent cæci fiunt: quo totum miraculum ten-
dit.

Quoad principium attinet. Nota Deum, licet ex suâ naturâ sit simplicissimus, & maximè unus, atque ut loquitur S. Bernardus, unissimus; quia tamen infinitus est, omnem omnino perfectionem continere, & propter infinitatem, æqualem esse multiplicitatibus hinc fit ut uno nomine appellari non possit, sed omnibus nominibus, ut scias eum omnes perfectiones continere. Ceterùm licet idem semper sit qui operatur, non tamen semper secundum omnem rationem operatur, alioqui effectus qui ab eo prodiret, omnem rationem entis contineret; itaque cum punit, id facit iustitiâ; eum alicui bene facit, id præstat misericordiâ; quæ sunt principia, non realiter sed formaliter distincta: in Deo enim iustitiâ idem est realiter cum misericordiâ, sed non formaliter: quemadmodum cum Pater Filium generat, & cum S. Spiritum producit, illum intellectu, hunc voluntate; licet in Deo intellectus & voluntas sint unæ realiter, sunt tamen duo formaliter distincta principia: quod ita verum est, ut falsa sit hæc propositio, Spiritum Sanctum procedere per viam intellectus: si enim ita procederet, iam esset Verbum, & Filius esset amor personalis, quod verè dici non potest. Eodem modo cum varia miracula Christus perpetravit, nullum est quod sub omni ratione patrat: sed singula suas habent peculiare origines: & ided cum tribus potissimum nominibus, ut Dei Filius appelletur in Evangelio S. Ioannis, ut mox dicam tribus illis tria quoque præcipua respondent miracula: Appellatur Verbum, Vita, & Lux: In principio erat Verbum, est enim Filius Sapiëntia Patris, & Verbum: pergit Evangelista, in ipso vita erat, & vita erat lux hominum: quæ omnia nomina ei conveniunt ratione processionis, nempe per viam intellectus: Nam Verbum significat termi-

num cognitionis, qua ratione procedit à Patre: Vnde S. Augustinus: Quo Verbum, est Filius, & quo Filius, est Verbum; secundum illud Eccl. 1. *sons sapientia Verbum Dei in excelsis.* Vita autem peculiari ratione dicitur de Filio, quoniam vita constat operationibus immanentibus, quarum prima, & ex suo genere præstantissima est, intelligere, naturalissima verò generare: Itaque S. Ioannes in suo Epist. 1. *Annuntiamus vobis vitam æternam quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis.* Denique dicitur lux ob puritatem generationis & incorruptionem: Ad hæc eius generatio in luce est, secundum illud: *Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus S. nctorum, ex utero ante luciferum genui te:* Itaque in creaturis rationalibus lumen, & cognitionem operatur: juxta illud: *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum:* & factus homo hoc habuit Christus, ut perpetuò illuminaret Isaiâ 9. *Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam, habitantibus in regione umbra mortis lux orta est eis:* itaque officium habuit, & appellationem Magistri, idque semper in Ecclesiâ facit. Hæc ei gò tria sunt eius nomina, quibus ut pergo dicere tria potissima respondent miracula. Nam quatenus dicitur Verbum, *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui:* Marc. 7. Quatenus vita dicitur, & morbos sanavit, & mortuos suscitavit, juxta illud Ioan. 5. *Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vitam in semetipso:* Et postea. *Veni hora in qua omnes qui in monumentis sunt, auferent vocem Filii Dei.* Quoniam verò etiam lux, ided multos cæcos illuminavit, secundum illud Lucæ 7. *Cæci vident:* & cap. 18. *Quid tibi vis faciam? at ille dixit, Domine ut videam, & Iesus dixit illi: Respice, fides tuâ te salvum fecit: quod eum sapius tactum fuisset, nullum tamen in eo genere fuit illustrius miraculum, quam quod narratur in hodierno Evangelio, 1. quia ille*

ille homo cæcus natus erat, & is etiam notifi-
si mus. 2. Quia ex odio Iudæorum in Chri-
stum factum est ut miraculum ita sit discuf-
sum, ut de eo nullus relictus sit locus dubi-
tandi. Hujus itaque miraculi origo fuit Chri-
stus Dominus sub ratione Lucis, secundum
illud quod dicit in nostro Evangelio. *Quan-
diu sum in mundo, lux sum mundi*: Cyrillus in
Catena, Quod me decet id operor, & cum
venerim ut lucis expertia illuminarem, oportet
quoque me oculos corporeos luminis par-
ticipes efficere. Et hæc de origine miraculi
sufficiant.

Nunc agendum de hujus miraculi fine, qui
in his verbis continetur: *In Iudicium ego in hunc
mundi veni, ut qui non vident, videant; & qui
vident, cæci fiant*: in quibus verbis hæc mihi
prorsus admiranda videntur.

I. Quod idem sit qui illuminet & excæcet,
cum inter se videantur esse contraria, & hæc
operatio dicitur Iudicium, secundum illud:
In Iudicium ego in hunc mundum veni, &c. circa
quod.

Nota 1. Nihil mirum videri debere quod
Deus sit causa illuminationis, hoc enim ha-
bet ex sua natura, & ex proprietate personali,
ita ut etiam in tenebris luceat, secundum il-
lud, *Vita erat lux hominum, & lux in tenebris lu-
cet*: Item, *erat lux vera quæ illuminat omnem ho-
minem venientem in hunc mundum*, unde ait Na-
zianz, quod Sol est oculis, hoc Deus est men-
tibus, Sol autem non tantum est primum vi-
sibile, sed oculos etiam facit videre: & idem
Deus præstat mentibus.

Nota 2. Hinc esse admirabile quod tam-
en Deus sit causa excæcationis, quod nihi-
lominus nullo modo negari debet, cum tam-
multa in Scripturis loca id dicant: Ioan. 12.
*Propterea, non poterant credere, quia iterum dixit
Isaias: Excæcavit oculos eorum, & induravit cor
eorum: ut non videant oculis, & non intelligant
corde, & convertantur, & sanem eos*: & eundem

locum referens Paulus, ait Deum dedisse illis
*Spiritus compunctionis, oculos ut non videant, &
aures, ut non audiant, usque in hodiernum diem*:
Item Isaiæ 6. *Excæca cor populi huius, & aures e-
jus aggravata*: Rationem affert S. Thomas ex
discrimine illuminandi in Deo & in Sole:
nam Sol illuminat ex necessitate; Christus au-
tem ex voluntate: & Sol quidem non illumi-
nat, cum adest impedimentum, quia non po-
test illuminare, ut qui tum agere prohibetur:
sed propriè loquendo non est Sol in causâ
cur tale corpus non illustretur: Deus autem
cum agat voluntariè, atque liberè; quando
est obex, dicitur esse causa excæcationis quia
liberè agit, posset enim si veller obicem vin-
cere, non tamen facit, quia non vult ipse, nec
ille meretur qui ponit obicem, præterquam
quod posset positivè excæcare si veller: unde
Iobus cap. 12. *Si destruxerit, nemo est qui adifi-
bet: Si incluserit hominem, nullus est qui aperiat.*

Nota 3. Excæcationem esse duplicem,
unam quæ verè est, peccatum, estque, ait S.
Bonaventura, actualis rebellio adversus lu-
cem, estque eorum de quibus Iobus cap. 24.
Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et cap. 21. *Qui dix-
erunt Deo recede à nobis, & scientiam viarum tua-
rum nolumus*: alteram quæ est pœna peccati,
& illa est aut illuminationis incapaciâs, aut
luminis privatio: primam quæ est peccatum
non potest Deus efficere, alioqui auctor esset
peccati; alteram potest efficere, nam quid-
quid præcedit peccatum, aut sequitur, & non
est peccatum illud omne Deus potest præfer-
tim in pœnam.

Nota 4. Causam propter quam Deus est
causa effectuum contrariorum, hoc est illu-
minationis, & excæcationis, provenire ex ad-
mirabili, & eminenti efficacitate ipsius, uti
optimè explicat S. Chrylost. Homil. 5. In 2.
Corinth. Hinc enim accidit, ut infirmis ocu-
lis Sol tenebras offundat, & sanos recreet:
eodem modo siues unguento suffocari dicun-
tur.

tur, quo homines recreantur; atque eiusmodi bonorum natura est ut non ea tantum sanent quæ familiaria sunt, sed etiam contraria perdant; hincque vel maximè eorum vis declaratur; siquidem & ignis, non solum cum illuminat, cum aurum purgat, sed etiam cum spinam absomit, vim suam maximè indicat, atque hac ratione ignem se esse demonstrat. Sic igitur Christus, cum illuminat, & cum excæcat, id efficit, quatenus lux, & lumen, nimitum propter eminentem excellentiam. Et ratio horum omnium est, quia quæ sunt efficacissima, impediri non possunt quin aliquem habeat effectum: itaque si non habent alium qui sequitur per accidens: Idcirco lumen diuinum aut illuminat aut excæcat; gratia Dei aut emollit, aut indurat: Illud tamen semper est mirabile in nostro casu, quod idem sit qui illuminet, & idem qui excæcet: Vt eadem columna filios Israël prodegebat de die, ut nubes; de nocte verò ut ignis illuminabat: itaque & nocte. & die aliquid agebat, nam ut ignis illuminabat; ut nubes, solis radios retardabat: Eodem modo ignis Babylonicus pueros in eum coniectos refrigerabat, & idem Chaldaeos comburebat: Idem mare rubrum, siccum & tutum vestigium dabat Israëlitis; Egyptiis autem naufragium: Eodem sensu dictum de Christo, *Hic positus est in ruinam & resurrectionem multorum in Israël*: Et idem miraculum in oculis cæci peractum, in ipso quidem fidei lumen accendit in Iudæis autem causa fuit excæcationis, & infidelitatis: Quod satis patet universim in verbo Dei, in Sacramentis, in rerum eventibus, ut prosperitate, & aduersitate, & in rebus ferè omnibus, quod eò usque verum est, ut bonis etiam peccata cooperentur in bonum; reprobis autem gratia, merita, & virtutes ac Dei dona ad perditionem: Vti enim *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*; ita odio habentibus Deum omnia cedunt in malum.

2. Quod est mirabile illud, est iudicium quod alios illuminet, & alios excæcet: Quod quidem percutiat plaga cæcitatibus causam dedimus, sed cur hos vel illos, illud quaerimus; hoc est enim iudicium, seu separatio quorundam. Hoc est quod quaesivit Augustinus *tr. de 53. in Ioan. & Serm. 88. de Temp.* ubi sic respondet: Aut illorum iniquitati, qui obdurari merentur adscribendum est, aut ad inscrutabilia Dei iudicia referendum est, quæ plerumque sunt occulta, nunquam tamen iniusta: Nobis ergo sufficiat præ, & humiliter credere illud quod Apostolus dixit: *Numquid iniquitas est apud Deum? absit.* Et in Tract. in Ioan. sic respondet: Non nobis iudicium de iudicio tanti Iudicis usurpemus, sed contemiscentes exclamemus cum Apostolo, *ô altitudo diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius*: Certè Christus in ipsis verbis responsum dedit, cum dixit illam separationem esse iudicium: *In iudicium ego in hoc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiant*: ut scias in eo non esse iniquitatem, quod iudicium efficit. Quare rectè Augustinus, quando adiuuat, misericorditer facit; quando non adiuuat, iuste facit: quia omnia non temeritate, sed iudicio facit. Cæterum semper id fuit. In eodem carcere erant Pistor, & Pincerna Pharaonis, unus liber dimittitur, alter suspendio necatur. Duo Apostoli turpiter in Passione peccarunt, Petrus & Iudas, unus negando etiam eum iuramento, quia non nosset hominem, alter pro dendo magistrum: Ex ambobus unus perit, alterum respicit: Duo in Cruce latrones: Vnus saluatur, alter damnatur. Hoc est quod in duobus Regibus Pharaone & Nabuchodonosore tantò opere S. Augustinus admiratur, quorum unus induratur, alter emollitur: causa cur unus induratur, facile reddi potest: sed cur uni ignoscatur, non alteri, hoc verò occult-

delectatus est. Sed tamen Christus eo modo agit: unum relinquit, & alterum assumit, unde dicitur Genesi ultimo, *Lapis Israel*, & in Evangelio: *Duo erunt in lecto: unus assumetur, & alter relinquetur*: ut scias, o peccator, tibi non habere alterius exemplum; pepercit Latroni, Magdalenam vocavit, Petrum aspexit; sed vide ne te alterum deserat: Tu fortasse respectu illius qui vocatus est, alter es, ipse autem in iudicium venit in hunc mundum; hoc est ad discernere, & separationem faciendam.

3. Quod est mirabile illud est, quo dicat se in hoc iudicium venisse, *ut qui non videant, & qui vident cæci fiant*: Id enim prodigij simile est; lux quippe non oritur cæcis, sed videntibus: veruntamen quod Christus dicit, verissimum est; ita enim res eecidit. Sic doctiores in lege ut Pharisei, & Scribæ excæcati sunt; simplex autem populus, & hic homo illiteratus illuminatus est, idque prodigioso evenit. Hoc ipsum dixit Iobus cap. 28. *Vnde ergo Sapientia venit? & quis est locus intelligenti? abscondita est ab oculis omnium viventium, volucres quoque cæli later: Quia nimirum nihil magis gratiæ opponitur, quam superbia; nihil gratiæ ita favet ut humilitas.* Ita Christus exultavit aliquando in spiritu, ex hoc laudans Patrem suum Matth. 11. *Confiteor tibi Pater, Domine cæli, & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis*; Ita Pater quoniam sic fuit placuit ante te: Et nos quoque id quotidiana experientia videmus inter Christianos: quàm enim illud verum est quod ait Apostolus Roman. 8. *Prudentia carnis mors est.* Age enim, amabo, o Christiane, suppositis principis Christianis, quæ sunt æternæ veritatis, quis agit prudentius, an hic simplex homo illiteratus quem despicias, qui humilitatem ubique confectatur, an ille homo clarus in sæculo? Hic cogitat quomodo beatè vivat paucos annos; Alter quomodo

per æternitatem: Vnus quomodo hominibus placeat; Alter quomodo Deo: Ille quomodo hostes suos vincat; Ille quomodo Dæmones: Hic quomodo corpus; Ille quomodo ratione animam & corpus salvet in æternum: Quis tibi prudentior videretur? Vnus sequitur sensum; Alter rationem: Vnus innititur humanæ prudentiæ Alter Divinæ: Vnus principiis fallibilibus; Alter infallibilibus. Hæc certè dum cogito, ac video cælum repleri pauperibus, simplicibus, ignobilibus, afflictis, abiectis, extra me fetor, ac dico, *Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, &c. & revelasti ea parvulis*: nimirum nulla est Scripturæ pagina, quæ non dicat, aut exemplo, aut verbo: *Quid Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam*: Item, *fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui: Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*; Vide quo fructu humilitatem sequaris: Itaque rectè dixit Apostolus, 1. Cor. 1. *Videte enim vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret*: Porro ea agendi ratione sic usus est Christus.

1. Ut ait ibid. Apostolus, *ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus*: Cum enim aliquis ex se est cæcus, satis constat, si postea videat, non id ipsi esse tribuendum, sed alieno beneficio: prudentes vero sæculi, id sibi tribuerent: est autem Christus miro modo, ac supra quàm dici potest, æmulator gloriæ suæ, itaque non patitur ut quis eam sibi arroget secundum illud Isaïæ, 42. *Ego Dominus, hoc est nomen meum, gloriam meam alteri non dabo, nec nomen meum scilicet illis.*

2. Quia summa indispositio ad cognitiones divinas est notitia humana: Ratio est quia

est afflueta sensibus; Divina autem est aliena à sensibus: Itaque ait Deus, 1. Cor. 1. *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentiū reprobabo. Vbi Sapiens ubi scriba ubi conquistor huius seculi? Nonne stultā fecit Deus sapientiā huius modi? Optima vero dispositio est status eorum qui ignorant, nam sunt faciles ad fidem. Hinc discant mundi sapientes aliā ratione procedendum in negotijs humanis, aliā vero in rebus suæ salutis: Et ut loquamur ipsa de re de qua agimus, quis egit prudentius, an cæsus ille, qui illuminatus est; an Scribæ & Pharisei in suo consilio? ille tantum habuit rationem miraculi; Isti cum post multas cavillationes viderent constare de miraculo, circa in utilem temporis circumstantiam hæserunt: hinc factum ut ille fuerit illuminatus, isti autem excæcati.*

IV. Quod in Evangelio nostro occurrit admirabile, illud est, quod cæcos illuminat, per vias omninò contrarias illuminationi, & videntes excæcat per vias omninò contrarias excæcationi: Etenim cæcum illuminavit luto adhibito, qua re potius excæcare debuisset: Iudæos autem excæcavit illustri miraculo, quo tamen omnes illuminari debuissent, fuit enim opus luminis.

Quod pertinet ad modum illuminationis per vias contrarias.

1. Quidem eos illuminandos suscepit in quibus in speciem minar videbatur esse dispositio ad illuminationem: itaque rudes potissimum, & gentiles intenebris positos illuminavit; doctores autē & sapientes reliquit.

2. Ea tantum adhibuit ad illuminationem, quæ videbantur maximè contraria illuminationi: 1. Cor. 1. *Nam quia in Dei sapientiā non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere tredentes: quæ autem sit ista prædicationis, subdit. Nos autem prædicamus Christū crucifixū, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiā.*

3. Lumen ipsam quod in illis prodixit, excæcatio potius quam illuminatio videtur. Modus enim illuminationis fuit per fidem, quæ excæcatio quædam est, & sensuum & rationis & prudentiæ & Scientiæ, sapientiæ, & experienciæ, de quò tamen dixit Apostolus, 1. Cor. 1. *Quod stultū est Dei, sapientius est hominibus.* Ita cæcum nostrum illum inavit, nam cæcus passus est sibi luto oculos inungi. Tum iussus illos lavare ad natatoriam Siloë, id utile credidit; ivit, lavit, vidit.

Porro sicut per vias contrarias illuminavit, ita etiam per vias contrarias excæcavit: Ut hoc intelligatur.

Adverte Deum homines excæcare & negatiuè, & positivè: Id in nostro cæco figuratum est, nam negativè est excæcatus, cum ei ab initio oculos injectum, erat enim vera ratio excæcandi. Negativa itaque excæcatio fit subtractione, & derelictione: Sicut enim in corporibus, si omne lumen tolleretur, excæcari dicerentur quia videre non possent; ita si ab hominibus auferatur divini gratiæ illustratio, illi excæcati dicentur: idque multò magis; quia in corporibus lux non est internum principium visionis, sed tantum conditio; in spiritualibus verò gratia, & illustratio se tenent ex parte principi, si interni; igitur Sol & corpora lucida tenebras efficiunt negativè, non positivè influxu; ita Deus patit mentis tenebras, & cæcitatem negativè, non aliquid agendo, sed cessatione actionis, atque illustrationis. Itaque S. Augustinus Tract. 53. in Ioan, sic ait: Sic enim excæcat, sic obdurat Deus deserendo, & non adjuvando, quod occulto iudicio facere potest, in quo non potest. Et hoc idem Pater sapius docet in variis locis, & post eum S. Gregorius Positivam autē excæcationem probant plurima Scripturæ loca; ut ea quæ suprā attuli Io. 12. *Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, Excæcavit oculos eorum, &c.* Et ad Roman.

Matth. 11. Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, & aures, ut non audiant usque in hodiernum diem.

Porro cum Deus multis modis positivè excæcet id præcipuè tamen mirabiliter facit duobus modis qui pertinent ad propositum.

1. Fidei nostræ mysteria obvelando, quod fecit Christus Dominus tegendo Evangelicam doctrinam figuris, parabolis, & integumentis, unde factum est, ut passim mortales, & maxime Judæi non conceperint Evangelium: Quare rogatus apud Matth. 13. cur loqueretur in Parabolis, respondit. *Ideo in Parabolis loquor eis, quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt;* itaque addit in fine Parabolaturæ, *Qui habet aures audiendi audiat.* In quo vides excæcatos per contraria: Nam Parabola instituta est, ut etiam ignari concipiant: & per Parabolas excæcati etiam sunt Sapientes: Ita Judæi decepti sunt, dum hæserunt literæ, & prophetiis secundum literam acceptis, ex quo eventu clamat Apostolus 1. Corinth. 3. *Litera enim occidit, spiritus autem vivificat:* Vide exemplum in Nicodemo Joan. 3. quem cum Christus erudiret de generatione spiritali: *Nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei:* & hoc ille non intellexisset sed quæreret, *quomodo nasci potest homo cum sit senex?* idque Christus explicasset ex duplici nativitate, una secundum carnem, altera secundum spiritum: nec tamen sic ille posset intelligere, unde dixit Christo: *Quomodo possunt hæc fieri?* demum ita respondit Christus: *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerò vobis cœlestia creditis? quomodo si dixerò vobis cœlestia creditis?* Verum ita contingit, ut ignorantia inde processerit quod rem spiritalem nominibus rerum corporearum comprehenderit.

2. Deludendo sapientiam humanam non solum altitudine rerum quas docuit, sed contraria contrariis obvelando: verbi gratia

summam sapientiam, sub summa stultitia, quod stultum est Dei sapientius est hominibus: summam potentiam sub maxima infirmitate: *Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus:* sub summa egestate maximas divitias; *tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* Item Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum: Sed nimirum uti jam diximus scriptum esse apud Isaiam, & Paulum 1. Corinth. 1. *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo, &c.* Quia scilicet contraria omnia accepit, ut regnum suum stabiliret, contra quam fecissent sapientes huius mundi: unde factum ut qui erant sapientes, cum omnia suo sensu metirentur, neque id capere possent, fidem reiecerint. Propterea dicit Apostolus Rom. 1. *Obscuratum esse in spiciens cor eorum: dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt.* E contrario simplices cum fidem ex autoritate dicentis conceptam lequerentur, facile passi sunt sibi persuaderi etiam difficillima, incredibilia, & admiranda: ut discas o homo pravum tuum, & falsum iudicium corrigere; ac credas verum honorem esse in ignominia, divitias in paupertate, voluptatem in dolore, libertatem in servitute: cuius rei fundamentum attulimus supra ex Apostolo 1. Corinth. 1. *Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes.*

V. Mirabile quod continetur in Evangelicæ est consecutio huius iudicii, nimirum excæcatio Judæorum, & cæci nati illuminatio, ut qui non vident, videant; & qui vident cæci fiant. Cæcitas Judæorum in eo fuit, quod Judæi nihil omiserint, quo tanto miraculo fidem derogarent: & cum non potuerint sola illud evertere malitia, & perversa voluntate; id iniuriis in cæcum sanatum coniectis, multisque maledictis, & eiusdem à Synagoga expulsionem, perficere conati sunt. Illuminatio cæci fuit, quod

ex omnibus occasione sumpserit videndi, ac seipsum, aliosque illuminandi; uti enim Iudæi & seipfos in hoc facto excæcarunt, & alios voluerunt à fide deducere; ita cæcus, & in se est illuminatus, & alios illuminare conatus est. Quid non conati Iudæi ut eum à fide averterent? Diceres nubem infidelitatis adversus unam fidei guttam, *νέφος ἀπίστων πρὸς μίαν σαγόναν πίστεως.* ait Chrysoſt. Sed ipse fortiter resistit, nec unquam, potuit abduci; quin imò quid non ipse dixit quò Iudæi de miraculi veritate convincerentur: Verùm uti dicitur Iob, 24. *Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius, nec reversi sunt per semitas ejus.*

Hoc autem omne originem habuit ex incredibili odio, quo illi Christum proſequebantur: hinc enim fiebat, ut in eius mirabilibus operibus non cernerent quod erat luminosum, & unde instrui poterant, sed quod carpere poterant, & reprehendere, unde ab illius factis non illuminati sunt, sed excæcati.

Ex quibus colligis quò tandem passio aliqua, homines perducere possit. Ut enim Iudæi odio in Christum, & invidia excæcati sunt; unde nihil illis profuerunt miracula omnis generis, non beneficia, non sanationes, non gratia sermonis, & vis verborum, non doctrina usque ad admirationem, non vultus decor, non modestia, non mores, non virtus, non tot testimonia; alia externa, alia propria, hæc omnia una passio dissipavit: Idem in multis efficit quotidie & eadem passio, & diversæ: ita enim se res habet, ut quæcunque passio, si sit vehementissima, totum

hominem occupet, & idem omnino efficiat, in quibus dominatur; quippe quæ omnia lumina intellectus extinguat, voluntatem toram ad se rapiat, & quocunque voluerit, impellat.

Hos effectus quotidie in multis mortalibus, & videmus, & ſtemus; sed quod dicturus sum, multos trahet in admirationem: Si quærimus scilicet quid communissimè homines excæcet, uti sunt mores nostri, nihil existimo magis homines vulgò excæcare quam conscientiam. Equidem fuerat olim conscientia incorruptum animæ tribunal, & quod ferè in homine unicum fuerat relictum sanum; unde præceptum Christi, *esto consentiens adversario tuo dum es in viâ cum eo*: Sed nunc nihil est quod hominem magis decipiat quam conscientia, ad eò malis moribus, & pejoribus doctrinis est depravata: Eò videlicet perducta est ut falsò iudicet non tantum se plurima innoxie facere posse, sed etiam putet se debere; ut non tantum crimen operat, sed illud verat in virtutem; neque etiam hoc satis, nisi præterea imponat illius obligationem, ita ut crimen sit esse innocentem. Quæ enim pertinent prætentata, & quæstra undique consilia, nisi ad eiusmodi excæcationem?

Felix quem Christus tetigit, & in cuius oculos lutum imposuit! Felicior quem laverit, & cuius oculos apernerit ut videat lucem quam non extinguitur & æterna est; ad quam nos perducatur Christus Iesus,

Amen,

* *
*

FERIA QVARTA

DOMINICA QVARTA IN QVADRAGESIMA.

CONCIO SECUNDA,

AD EXEMPLVM CÆCI QVI ILLVMINATVS EST, ET IV-
DÆORVM QVI SUNT EXCÆCATI, AGITUR DE PROGRESSU
illuminationis & excæcationis spiritualis, in quo mira-
bile iudicium Dei.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à Nativitate.

Joan. 9.

Mirabile fuit spectaculum atque in-
gens prodigium in Ægypto, cum
lux & tenebræ Ægyptios, & He-
bræos diremere, uti scribitur
Exod. 10. *Extendit Moyses manum in cælum, &
facta sunt tenebrae horribiles in universa terra Æ-
gypti tribus diebus: Nemo vidit fratrem suum, nec
movit se de loco, in quo erat: ubicunque autem habi-
tabant filii Israel, lux erat: & uti dicitur Sa-
pientia 18. Sanctus autem tuis maxima erat lux.*
Sed non minus in hodierno Evangelio prodi-
gium proponitur, ubi affertur mirabile illud
iudicium, quod Christus exercere se dicit in
hoc mundo, uti habet Evangelii conclusio:
*In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non
vident, videant & qui vident cæci fiant: Iudicii
nomine significatur discretio & separatio,*

Tom. III.

quæ consecuta est adventum Christi, qua dis-
cretione separati sunt videntes & non viden-
tes, isti sunt illuminati, priores excæcati: at-
que ista est huius miraculi conclusio, & sco-
pus historia: ad cuius rei intelligentiam.

Adverte proprium Christi fuisse illumina-
te, & eo etiam sine in hunc mundum venisse,
hoc enim fuit proprium Verbi, ratione suæ
processionis secundum illud Joannis 1. *Et vita
erat lux hominum, & lux in tenebris lucet: Itaque
ille ipse Filius Dei qui vi suæ generationis lux
erat, huc venit per Incarnationem ut luceret,
& de facto luxit etiam in tenebris, quia quo
minus luceret, non potuit impediri à tene-
bris: non tamen tenebræ eam lucem com-
prehenderunt, unde securum est ut maiores
tenebras effecerit, & hinc illud iudicium se-*

B

curum

cutum est, ut quoddam excæcater, alios verò illuminaret. Et hoc ipsum in istius miraculi effectione expressit, dum in cæci nati oculos lutum iniecit, ut significaret modum excæcandi, & tamen illuminaret per aquas Siloë, id est, Missus, unde dicebat cæcus, & lavi, & video. Quod autem hac ceremonia expressit, id ipso facto præstitit: nam eodem miraculo cæcum natum illuminavit, & Iudæos excæcavit, & ex paucorum exemplo, universalem deduxit conclusionem. *In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, & qui vident, cæci fiant.* Vide itaque iudicium, id est, discretionem & separationem factam ab eo: etenim cæcus ille illuminatus est non tantum corpore, sed etiam mente, Iudæi autem excæcati sunt, qui quo miraculo converti omnes debuissent, eo pertinacius in suo errore sunt affixi: & illud Ioannis impletum est, *& lux in tenebris lucet, & tenebra eam non comprehenderunt.* Hic est igitur huius miraculi prodigiosus eventus, hic consecutus mirabilis, quam Christus vocat iudicium: Cæci nati illuminatio, & Iudæorum excæcatio: Cæcitas Iudæorum in eo fuit, quod nihil omiserint, quo tanto miraculo, & tanto lumini fidem omnem derogarent: Illuminatio cæci in eo fuit, quod ex omnibus corporeæ suæ illuminationis circumstantiis occasionem sumperit credendi, ac seipsum, & alios illuminandi. Uti enim Iudæi, & seipsum in hoc facto excæcarunt, & alios à fide deducere voluerunt, ita cæcus, & in se illuminatus est, & alios etiam illuminare conatus est: utriusque autem progressum ostendo.

Incipio verò ab illuminatione cæci, quoniam hoc est opus Verbi, & Lucis ex se, & ab eo primario intentum: nam si excæcat, id facit per accidens, & ratione subiecti: quæ autem sunt per se, antecedunt ea quæ fiunt per accidens. Porò illuminatio ferè fit per progressum, & per gradus: uti dicitur Pro-

verb. 4. *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectam diem, unde & huius cæci illuminatio facta est per gradus: uti enim visum externum paulatim recipit, ita etiam internum, Vide progressum.*

1. Gradus ad cæci nati illuminationem fuit singularis quædam Dei circa illum misericordia, & peculiaris Christi de illo cura, qua factum, ut illum peculiari modo sit intuitus, secundum illud, *Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à nativitate, quod Chryl. Homil. 55. sic interpretatur, quod diligentius in eum oculos converterit, ita ut singulare quid in eo cogitare visus esset. Ille autem singularis modus in tribus consistit:*

1. Quod aliter eum est intuitus quam alios cæcos, nempe eum peculiari attentione, & sibi singulari benevolentia: Respicere enim significat ex peculiari benevolentia aspiceret, uti dicitur. *Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius: ad Cain autem non respexit:* itaque plurimos insanatos reliquit, hunc autem sanare voluit: Eadem prærogativa uti dicitur Luca 4. *Multa vidua erant in diebus Elia in Israël, quando clausum est cælum annis tribus, & mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra, & ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidonia ad mulierem viduam. Et multi Leprosi erant in Iera l sub Eliseo propheta, & nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus.*

2. Eum sub peculiari ratione intuitus est, nimirum ut Lux, cuius proprium est illuminare, unde statim dixit, *quandiu sum in mundo, lux sum mundi:* nam secundum singulas suas perfectiones, aliter ordinem habet ad creaturas: cum ad quosdam ordinem habeat ut misericors, ad alios, ut iudex, ac vindex: Itaque sic David rogabat. *Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira corripas me:* illum itaque miserum hominem respexit ut lux, unde consilium, & voluntas illuminandi.

3. Rationem habuit prædestinationis, & voluntatis

voluntatis paternæ, unde Apostolis quærentibus de causa cæcitatibus: *Rabbi quis peccavit, hic, aut parentes eius, ut cæcus nasceretur?* Respondit neque hic peccavit, neque parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in illo: Eodem sensu quo respondit filius Zebedæi Matth. 20. *Sedere autem ad dexteram meam, vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.* Nam licet illa cæcitas respicere potuisset peccatum parentum, Deus tamen altiori consilio eam ordinavit ad aliquid longè excellentius, & ita peculiari modo hic homo visus est à Christo, & hoc ipsum pertinet ad singularem electionem. *Fœlix quem sic Deus respexit!* Idcirco illa quæ supra omnes creaturas exaltata est, eò omne suum bonum retulit, Lucæ 1. *Quia respexit humilitatem ancilla sua, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes:* Quam illud optatius quàm singulariter diligi ab hominibus, qualescunque sint, seu Reges, seu alij, quorum favor plus est timendus quàm odium, & averfio: Cæterum nemo mereri potest hanc peculiarem gratiam; Sed ille inquam fœlix cui illa contigit: nam ut ait David Psal. 147. *Non fecit taliter omni nationi, &c.*

2. Gradus ad illuminationem est quòd suo tempore illum respexit, nempe quò Deus illius misereri decreverat, secundum illud quod ibidem dixit Christus; *Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est; venit nox quando nemo potest operari:* Notanda duo illa verba, *Oportet, & nemo potest:* prima vox significat firmam Patris voluntatem, & præceptum datum Filio: altera non dicit impotentiam, sed negat opportunitatem: Est enim quoddam tempus opportunum, secundum illud Psal. 68. *Tempus beneplaciti Deus:* & Psal. 101. *Tu exurgens misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus:* significatur itaque opportunitas gratiæ non præterita, neque omiffa: unde gratia peculiaris esse solet:

secundum illud 2. Cor. 6. *Tempore accepto exaudi vi te, & in diebus salutis adiuvi te:* Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: illud autem tempus utrumque spectat, & dantem & accipientem: Neque enim omni tempore dare vult Deus, neque omni tempore ab hominibus gratia acceptatur, sed certo tempore utrumque fit, id autem in præsentis casu magna Dei misericordia factum est; quod significatur illa voce, *Præteriens vidit illum:* Nam præteriens non illum præterivit, sed singulari modo aspexit, uti Sol suum cursum peragens terras illustrat, & de Christo dictum est Actor. 10. *Qui pertransiit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à Diabolo, quoniam Deus erat cum illo.* Vide ne prætereas occasionem: *Venit enim nox, in qua nemo potest operari:* utere occasione, ne tranfeas in impotentiam.

3. Gradus est, peculiaris quædam operatio, in illis verbis expressa: *Expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & limxit lutum super oculos eius, & dixit ei, Vade, lava in Natatoria Siloë:* In quibus verbis hæc continentur:

1. Præparatio cuiusdam gratiæ, ne putares obviam quamque datam ei esse, ac sine proposito, est enim, ut ait Apostolus, quædam vocatio secundum prop. sicum, quam augustinus ait esse prædestinatorum. Quòd enim pertinet illa ceremonia, quòd expuerit in terram, & quòd ex sputo lutum fecerit? quæ quidem non adhibuit cum alium cæcum sanavit Lucæ 18. idque solo verbo perfecit dicens illi, *Respice, & confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum:* Sed cum in isto omne principium decisset ad ipsum etiam organum, voluit illud in eò reponere, eodem modo quo in prima hominis creatione factum fuerat, & proinde cum ille homo, solam haberet concavitatem in qua oculi esset solent, ut hunc defectum repararet, materiam præparavit, nempe lutum; utque à principio Deus hominem fecit de limo terræ, sic illam partem

quæ in illo deerat, voluit de quodam limo terræ refarcire, & eo quidem prius preparato, deinde appposito, & in modum organi efficitur. Simili ratione ea gratiæ præparatio consistit in quadam ejus contemperatione, seu proportionem, undè congruitas, & ex illa congruitate magna ex parte oritur efficacitas ejusdem, seu congrui: asoritur ex certa dispositione accipientis, seu ex prævisione consentis futuri, in ordinem ad quem efficax gratia nominatur:

2. Quod certum lutum posuit super oculos ejus, hoc est in oculorum ejus concavitate, cum sensorium non esset integrum ut diximus: cum autem hoc lutum ex terra constaret, & ex spūto Christi seu saliva, significatur duplex notitia seu consideratio: Una sui ipsius, suæ miseriæ, & fragilitatis; nam à sui cognitione incipit Christiana perfectio: Altera Dei cognitio; saliva enim à capite descendens, Filium Dei significat à Patre procedentem, hic autem naturæ humanæ unitus, seu nostro pulveri, medicina nostra factus est, ut homo cæcus mortis tenebris, lumen vitæ reciperet: & hæc duplex cognitio, omnis illuminationis principium est.

3. Ei aliquid præcepit, nempe *Vade, Lava in Natatoria Siloë*, per quam designatur pœnitentia, quæ ut sit utilis fundari debet in Redemptore, qui designatur per aquas Siloë, quod interpretatur *Missus*, quæ vox Christum subjicit, de quo dictum est Exodi 4. *Mitre, quem missurus es*: Et Matth. 11. *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?*

4. Gradus ad illuminationem, fuit quod ille cæcus credidit, ac speravit: Nam uti dicitur ad Hebr. 11. *Credere oportet accedentem ad Deum, qui est, & inquirentibus se remunerator sit*: fides in eo fuit, quod cum nondum Christum, Dei filium esse, nec Messiam crederet, lutum sibi impositum, & aquas communes, ad visum recipiendum sibi profutura existi-

mavit, cum potius hæc visui noceant, & salutem ex sua natura sint inutilia. Memento Namaan Syri. 4. Reg. cap. 5. qui se contemptum putavit à Propheta, cum iussus est lavari septies in Jordane pro sananda lepra: Sed credere lutum oculos sanare posse, id opus fuit summæ fidei: Spes autem fuit eximia vitum à Christo expectate, cum esset cæcus natus, quod sciebat à nemine unquam factum, nec fieri posse naturaliter: Unde dixit, *à seculo non est auditum quia quis aperuit oculos cæci nati.*

5. Gradus sunt quædam opera inchoata & imperfecta, dum passus est oculos sibi lutum deliniri, dum per mediam urbem, ita oblitus incessit, nec timuit omnium irrisionem, quod sanè plurimum laudandum esset in Propheta, dum longum viæ spatium peregit adhuc cæcus, nec ullam conditionem reculavit, non conquestus cur sic Christus ageret, & cur non statim aut verbo, aut actu sanaret: ad hæc non neglexit mandatum ut pergeret ad Natatoriam Siloë, licet distantem ab urbe: vide itaque simplicem obedientiam & cooperationem gratiæ præstitam: Hæc enim omnia paulatim deducunt ad perfectam illuminationem.

6. Gradus fuit professio suæ fidei, secundum illud Romanor. 10. *Corde creditur ad justitiam, ore autem fit confessio ad salutem*: & David, Psalm. 115. *Credidi, propter quod locutus sum*: Nam omnibus testatus est miraculum; & cum aliqui dicerent, *quia hic est*, alii nequam, *sed similis eius est*; constanter dixit, *quia ego sum*: Nec occultavit à quo esset sanatus, nam rogantibus, *quomodo aperti sunt tibi oculi*, respondit, *ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit, & unxit oculos meos, & dixit mihi, Vade ad natatoriam Siloë, & lava. Et abi, & lavi, & vidi*: Nec modum dissimulavit, licet ridiculus videretur, *fecit lutum, & unxit oculos meos*: Demum suam fidei professionem ad summum perduxit, qui non solum apud privatos, & vicini-

anos, sed etiam in ipsa Synagoga rem constantissimè sustinuit; licet à parentibus esset deferretus: *Adducunt eum ad harisæos qui cæcus fuerat, &c. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei, quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum posuit mihi super oculos, & lavi, & video: Et interrogati parentes, cū filium agnovissent, & falsi essent cæcum esse natum, de modo sanationis responderunt se nescire: Ipsum interrogate: etiam habet ipse de se loquatur: quod & fecit, nam contra annitentes mirabiliter coarguit: Et cum ipsi dicerent se nescire, unde esset Christus; item non esse à Deo qui sabbatum non custodiret: Respondit, &c. In hoc mirabile est, quia vos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit: A saeculo non est auditum, quia aperuit quis oculos cæci nati. Nisi hic esset à Deo, non poterat facere quidquam: Immo eos ad fidem invitavit: Nunquid & vos vultis discipuli ejus fieri? Ad hæc patienter tulit injurias & convitia, & maledictiones: *Maledixerunt ergo ei: In peccatu natus es tuus, & tu doces nos? denique maluit à Synagoga ejici, quam abjicere Iesum, nec veritatem profiteri: Et ejecerunt eum foras:**

7. Gradus cum fidem haberet imperfectam nondum satis edoctus, statim ubi sufficienter edoctus, statim ubi sufficienter edoctus est quod Christus esset Filius Dei. *Tu credis in Filium Dei? Respondit ille & dixit. Quis est Domine, ut credam in eum? Dixit ei Iesus, Et vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est: interius etiam illuminatus, statim credidit & assensus est.*

8. Gradus fidem suam integram, & confessione, & actione professus est: *At ille ait, Credo Domine, & prociens adoravit eum: Itaque non verbo solum, sed ipso facto & cultu, uti Deum veneratus est: Augustinus: Vis videre, qualem credat, & prociens adoravit eum: Huc perducta est hominis cæci illuminatio, in quo corporis illuminatio, mentis illuminationem peperit:*

Et utrumque opus fuit Redemptoris sub ratione Lucis. Etenim ad hoc ipse venit ut homines illuminaret: Itaque hominiam in hunc Evangelii locum, sic inchoat S. Chrysost. homil. de diversis utriusque Testamenti. Fons est luminis Verbum Dei: cum enim plenum sit luminis, & lumen effundat, fidelium mentes illuminat, & splendore circumdat: Hinc fit, ut fideles, filii fiant lucis, & dicantur illuminati: Itaque seipsum vocat lucem mundi, *Ego sum lux mundi.*

Sed quoniam uti dicit in fine Evangelii, *in juli. ium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant, & qui vident cæci fiant: uti hætenus vidimus progressum illuminationis cæci; videamus nunc quomodo videntes excæcati sunt. Uti enim ille cæcus natus illuminatione sua corporali, interius illuminatus est, ita ludæi eodem facto, cæci facti sunt: quod significavit illa luti appositio in oculos: quæ suapte natura aptior est ad aliquè excæcandū, quam ad eum illuminandum. At vide progressum.*

1. Itaque cum ludæi accepissent factum, hominem ad se adductum in concilio interrogant: In quo vide malitiam:

1. Enim mala intentione interrogant, non studio inquirendæ veritatis: Id indicat Evangelista his verbis: *Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos ejus: unde consequenter ait, Iterum ergo interrogabant eum Pharisei, quomodo vidisset: Non enim magnitudo miraculi induxit ad interrogandum, sed malitia, ut prætextu violati Sabbati, occasionem haberent culpandi miraculi.*

2. Facta responsione vera & simplici: *Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video: Vide malam consequentiam: Non est hic homo à Deo qui sabbatum non custodit: cum enim duæ illationes fieri possent, una hoc modo: Tantum fecit miraculum, igitur est à Deo: altera, Lutum fecit sabbato, non est igitur à Deo: quis dubitet fortiosem esse consecutionem*

primam, quàm posteriorem : nam ex tanto facto multò verius concluderetur esse à Deo, quàm quia parum luti confecit, non esse à Deo, cum esset res minimæ considerationis; præterquam quod licuisset id facere ad medicamentum : sed maluerunt relicta via certiori, ac veriori, ad vanas & pueriles rationes se convertere. Atque ut hoc videas, subdit Evangelista aliorum dubium : *alii autem dicebant : quomodo potest homo peccator hac signa facere ?* quod mirantes & dubitantes dicebant; cum indubitanter affirmare debuissent.

3. Cum inter se non consentirent, rem totam commiserunt cæci iudicio, ut viderent quid ipse sentiret : *Dicunt ergo cæco iterum : tu quid dicis de eo, qui aperuit oculos tuos ?* blandius locuti sunt, ut illi maiorem fiduciam darent dicendi suam sententiam, ac sæpius de eadem re interrogarunt, ut explorarent, num variaret : Ita solent Iudices versare reos in iudiciis ad expiscandam veritatem. *Ille autem dixit, Quia Propheta est :* Nihil ille maius norat quàm Prophetæ dignitatem, quo nō mine passim Iudæi intelligebant hominem sanctum, & missum à Deo ; ut refutaret quòd ipsi ante dixerant esse hominem peccatorem, neque esse à Deo : Hæc responsio non placuit.

4. Itaque vide artificium : nam cum miraculi magnitudinem negare non possent, nec illum esse à Deo qui illud perpetrasset, ad factum negandum se converterunt hoc artificium : *Non crediderunt ergo Iudæi, quia cæcus fuisset, & vidisset donec vocaverunt parentes eius qui viderat.* Sed vide eorum vanitatem : 1. enim si facti veritas constat, cur vocant parentes, qui rem aliunde nosse non poterant quàm à filio, à quo ipsi iam factum didicerant ? si incerta est, cur condemnarunt factum, & timentiam tulerunt non esse à Deo, qui sabbatum non custodisset ? 2. Si accusarunt sabbati transgressorem, quia lutum fecit, cur non crediderunt illum hominem fuisse cæcum ?

quod supponendum fuerat, ut esset causa la-ti faciendi unde causam accusandi haberent; sed viderunt plus posse miraculi confessionem ad probandum illum hominem esse à Deo, quàm violati sabbati accusationem, ad convincendum illum hominem non esse à Deo, 3. Vide quomodo eorum astucia fuerit delusa, nam ut annotavit Sanctus Chrysostomus. Quo plus veritas oppugnatur, eo plus elucet liquidem facti ipsius agitatione plus res eluxit, uti patet ex successu.

5. Itaque de tribus parentes interrogant, 1. si eorum esset filius ; 2. si cæcus natus fuisset ; 3. de modo quo visum recuperasset : Putabant scilicet parentes timore percussos, aliquid contra veritatem dicturos, quo miraculum obscuraretur ; sed delusa est sapientia humana, ita enim divinæ veritati servierunt etiam nolentes, nam testes veritatis concurrunt : Vide itaque responsionem ; 1. enim fateantur suum esse filium ; 2. natum esse cæcum : ut iam nemo dubitari possit de miraculo, neque enim dubitari iam potest de subiecto, cum parentes suum agnoscant filium, nec de miraculo, cum fateantur cæcum natum : de tertio autem respondent se nescire, quo responso ostendunt se non ad gratiam cuiusquam locutos fuisse : sed addunt ætate esse filium suum, cui in iudicio credi possit, quo verbo eius responsionem legitimam esse ostendunt, cum nulla sit causa cur ei fides denegetur, quippe qui solus id dicere possint, & cum nulla sit ratio fidem ei negandi, cum ea sit ætate, cui credi debeat ; qua responsione valde eos confundunt. Porro Evangelista rationem reddit, cur parentes non dixerint Christum fuisse autorem miraculi, quod timerent à Synagoga expelli : In quo vides qua ratio eos Iudæi omnem viam sibi obstruxissent aliquid de Christo cognoscendi : *Iam enim conspirauerant Iudæi, ut si quis eum confiteretur esse Christum extra synagoga;*

Magogam feret. Propterea parentes eius dixerunt : quia aetatem habet, ipsum interrogate.

6. Cum non succederet ut factum negarent, convicti parentum responsione, qui testati sunt natura esse cæcum, jam aliud molliuntur, nimirum avertere cæcum à Christi fide, & confessione: Vocaverunt igitur iterum hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei, da gloriam Deo: Nos scimus quia hic homo peccator est: Fingunt se à Parentibus reliqua didicisse, ac nosse hominem illum esse peccatorem, sive improbum, ac scelestum, itaque obligant ad iuramentum, ut vereatur de re, quam nescit, pronuntiare, ac iurare. Sed cum ille prudenter respondisset sibi de vita, & probitate non esse iudicium, sed tantum se respondere quod sciret, nimirum se cæcum ab ortu, ab illo esse sanatum;

7. Aliud tentarunt scilicet facti rationem, & modum improbare, hoc enim solum sibi super se viderunt: Itaque iterum rogant modum, quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? ut occasionem sumant ex responsione, quod iurum fecerit, itaque Sabbatum violavit: Incredibilis malitia: tantum opus Dei levi calumnia obscurare velle. Non poterant amplius factum negare; sed testibus convicti modum arguunt, cum tamen ille modus multo illustrius faceret miraculum, quod luto illuminasset, unde colligendum erat non virtute naturali, sed supernaturali fuisse perpetratum.

Petrus homo crebra interrogationis, & responsionis, suoque rædico audacior factus. Dixi vobis jam, & audistis: quid iterum vultis audire? Nunquid & vos vultis discipuli eius fieri? Eos admonet, quod præstare deberent, odium deponere, & eius magisterio se addicere: seipsum tanto beneficio permotum id fecisse proponit, & alios multos tantum miraculi admiratione permotos esse, ut eos tot exemplis commoveret.

8. Maledixerunt ergo ei, & dixerunt. Tu discipulus illius sis, Nos autem Moysis discipuli sumus: Vide crescentem cecitatem: Nam cum Christum sine causa mirò modo averterentur, eius magisterium proponenti male dixerunt, hoc est convitiati sunt, & malè præcati sunt, secundum illud Tullii; Ille alteri maledicit, qui non potest verum audire: sed cum soleamus mala imprecari, isti bonum imprecantur: Tu discipulus illius sis: quod enim erat maximi honoris tanquam convitium inferunt: Unde recte Greorg. lib. 23, Moral. cap. 1. annotans sæpe bonum dici male, hoc utitur exemplo: Bonum isti protulerunt, nempe discipulum esse Christi sed male, quia non studio benefaciendi, & honorandi, sed convitiandi dixerunt, quod fuit malitiæ simul, & ignorantia: sed ut recte ait S. Augustinus tract. 40. in Ioan. Tale sit semper super nos maledictum.

9. Mala ratione se defendunt, nam obtendunt magisterium Moysis, sub quo sint securi: Nos Moysis discipuli sumus, securitas autem in eo: Nos scimus quia Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit: Hoc est, sciunt Moysen esse à Deo; an autem hic sit à Deo, nesciunt: Sed 1. maiora & efficaciora signa habebant, ut intelligerent Deum Christo esse locutum, quam Moysi, & tamen dicunt, hoc se scire, illud autem se nescire. 2. Si nesciunt unde sit, hoc est an à Deo sit, an non; cur tam asseveranter pronunciant, non esse ipsum à Deo, & hominem esse peccatorem, ac scelestum? Sed rectè à cæco convincuntur ignorantia affectata: In hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit, & aperuit oculos meos: quasi diceret, vix credi potest vos ignore unde sit ille, qui rem tantam patratit, nam ex hoc facto sufficienter intelligere potestis: id ostendit in sequentibus: Scimus autem quia peccatoris Deus non audit, sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit: A seculo nota

non est auditum, quia quis aperuit oculos cæciniti: quasi dicat, negari non potest hoc factum, esse miraculum: Et enim nemo hactenus id fecit: sed miracula fiunt tantum à Deo, igitur à Deo istud factum est, igitur illud obtinuit à Deo, ergo est iustus, & non peccator, quia Deus peccatores non audit ad facienda miracula: Nam ut notat Augustinus impij aliqua miracula patrarunt, sed non opere proprio, sed adhibito signo aliquo iustitiæ, aut in alterius nomine, vnde recte concludit. Nisi esset hic à Deo non poterat facere quidquam: Vnde eorum iudicium sinistrum refellitur.

10. Sed vide ultimum cæcinitatis opus: cum enim vim responsionis à cæco factæ ferre non possent, nec tantam in homine medico libertatem, ad convitia & iniurias redacti sunt, nimirum ex magnâ suoerbiâ, & rabie. In peccatis natus est totus, & doces nos? cæcinitatem præteritam, & paupertatem, & impudentiam exprobrant, hæc enim putabant effectus peccati: Totum accusant, in animo, & in corpore: Totum in tote vita, & ab ipso ortu: quod nihil esset in ipso boni: quapropter ab ipso doceri dedignantur: vnde illa vox, tu, quasi signanter dicerent: Tu, talis, tot nominibus despiciendus audes nos docere?

11. Convitiis & iniuriis vim addiderunt, Et eiecerunt eum foras, hoc est excommunicarunt, & à fidelibus removerunt; cum jam desperarent se posse eum in suam sententiam pettrahere: Felix cæcus qui primus meruit pro Christo contumeliam pati, & absque synagogis fieri! quod Christus Dominus futurum Apostolis prædixit Ioan. 15.

Ex his omnibus vide, quò cæcitas homines perducatur, & cæcinitatis progressum, quæ ferè originem habet ab aliqua ingenti passione, quæcunque tandem illa sit, modo sit summa, ut diximus præcedenti concione: adeò interest quod monet Apostolus Rom. 6. *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore,*

ut obediatis concupiscentiæ eius: Ita Iudæi odio in Christum, & invidia excæcati sunt: Nihil enim illis profecere miracula, omnis generis, &c. Hos effectus quotidie in multis mortalibus videmus, & semus, qui cupiditatibus reguntur, non lumine rationis: quod inde accidit quia cum ex obiectis alia sint evidentia, & per se nota, in quibus error non contingit, quod illis necessario assensum præbeant intellectus, alia sunt obscura, quæ per se non faciunt assensum, atque in ijs multum potest voluntas, ut intellectum inclinet ad assensum; & insuper cum res fidei sint tales, & res morales, si non in genere, saltem in particulari, hinc fit ut in assensu qui illis præbendus est plurimum possit voluntas, quæ si sit perversa, intellectus iudicium ad se trahit. Et hæc causa fuit maxima ex parte excæcitantur plurimi mortales quotidie excæcantur.

Demum ex his apparet Christum in illud iudicium venisse ut quosdam illuminaret & alios excæceter, non quod venerit hoc fine ut id præstaret, nam præcisè venerat ut illuminaret, sed significatur eventus, ita enim accidit, & in proposito nobis Evangelio id contigit, nam cæcum illuminavit uti vidimus non tantum in corpore, sed etiam in animo, dum eum ad veram fidem perduxit, sed eodem miraculo Iudæos excæcavit, uti jam ostendimus, & in utroque exemplum habemus & figuram, nam res ipsa illis contigit, & quod illis contigit in figura nostri contigit, in qua quæ sequuntur adverte.

1. Omnes homines reduci ad alterum ex his statibus: Vnusquisque enim aut est illuminatus aut excæcatus: Interrogè unumquemque; sed potius unusquisque se ipsum interroget, atque dignoscat: id planè esse reperiemus.

2. Id ita contingere, ut non videntes videant, & qui vident cæci fiant: Vti enim contigit tunc, ut idiotæ & simplices fuerint illuminati;

minati; literati vero & qui sapientes se putabant fuerint excæcati; ita nunc accidit, ut qui se plus cæteris videre putant excæcentur, alii vero qui de se nihil præsumunt, illuminentur: prodigioso planè iudicio.

3. In ambobus id fieri contrario planè modo, si effectus & causa inter se comparentur; nam cæcus illuminatus est luto, quo potius excæcari debuerat; Iudæi excæcati sunt ipso miraculo, quo tamen illuminari debuerant. Ita quotidie inter homines contingit, ut prædestinatis, Deum diligentibus, omnia cooperentur in bonum, etiam peccata, ait Augustinus; Reprobis autem, omnia cooperentur in malum, etiam gratiæ, vir-

tutes, bona, doctrina, & lux ipsa atque veritas, Ita ait Apostolus, *Christi bonus odor sumus Deo, in ijs qui salvi sunt, & in ijs qui pereunt: 2. Cor. 2. Alijs quidem odor mortis, in mortem; alijs autem odor vitæ in vitam: Tu elige quod malis. Ego quidem ex ijs esse cupio quibus omnia cooperentur in bonum, ut illuminatus & verè conversus beneficijs Christi, eum ad exemplum illuminati cæci confitear, illi semper serviam, pro illo patiar, & in eius amore possim mori, quæ ad eius visionem via est, quò nos ipse perducatur per suam gratiam, Amen.*

FERIA QUINTA

DOMINICÆ QUARTÆ IN QUADRAGESIMA:

CONCIO PRIMA.

Ex occasione mortis & resurrectionis filii viduæ Nain,
Mortem Vitæ præferendam esse.

Ecce defunctus efferebatur Filius unicus Matris suæ. Luc. 7.

Quandoquidem Filius Dei suscepit cum natura humana omnes affectiones & sensus qui eam committantur, secundum S. Pauli verba Hebr. 2. *Quia ergo pueri communicaverunt carni, & sanguini, & ipse similiter par-*
Tom. III.

ticipavit eisdem: non miror, si acriter affectus fuit commiseratione ad occursum mulieris spectatæ conditionis, propè urbem Nain in Provincia Galilææ; quæ universa urbe stipata prosequeretur corpus filii qui efferebatur in tumulum. Lamentatio magna est ipsa re-
latio,

C